

Bibliografie van de Vlaamsche Folklore

II.

In het vorig nummer betoogden wij, dat geen wetenschappelijk vak meer behoefte heeft aan een zorgvuldige bibliografie dan de folklore. De bibliografie kan in de breedte gebeuren, anders gezegd, ons inlichtingen verschaffen over actueele verschijningen, ofwel in de diepte, d. w. z. ons een overzicht geven van hetgeen over ons vak en zijne onderdeelen reeds vroeger verscheen.

Voor de actueele bibliografie verwezen wij reeds naar de "Bibliografie der Volkskunde" van Hoffmann-Krayer (Bazel, Zwitserland, sedert 1917), thans roepen wij de aandacht op de in ons land verschijnende "Paginæ Bibliographicæ" (ab. : 30 fr. 11 Ernest Discaillesstraat, Brussel), die maandelijks een uitvoerige beredeneerde bibliografie geven van alles wat in België op het gebied der folklore verschijnt.

De beste historische bibliografie van de folklore, die we bezitten, is de "Catalogus van Folklore in de Koninklijke Bibliotheek van Den Haag", Den Haag, Humanitas, 1919. Deze Catalogus geeft zeer veel, maar nog lang niet alles, wat niet te verwonderen is bij het veel omvattend plan van de geleerde samenstellers : Dr Byvanck en Mej. Schouten.

Het is naar het voorbeeld van de indeeling van dit uitstekend bibliografisch werk, dat we, vereenvoudigend waar het mogelijk blijkt, de bibliografie van de Vlaamsche Folklore zouden willen aanvatten. Zelfs vereenvoudigd kan dit niet het werk zijn van een enkel persoon, medewerking en samenwerking zijn onontbeerlijk om dergelijke onderneming met welslagen te bekronen.

Onze Zanters gelieven dan bij gebeurlijke medewerking de volgende wenken in acht te nemen. Bij het insturen van zanten, naar het voorbeeld der zanten, verschenen in n° 1, cijfers en rubriek vermelden, alsook zoo uitvoerig mogelijk passende inlichtingen verstrekken. De cijfers en rubrieken vindt men in de volgende Indeeeling der Bibliografie van de Vlaamsche Folklore :

Bibliografie van de Vlaamsche Folklore.

(Fransch-Vlaanderen, West-Vlaanderen, Oost-Vlaanderen, Zeeuwsch-Vlaanderen, Nederlandsch-Brabant, Antwerpen, Brabant. Limburg, Nederlandsch-Limburg)

De bibliografie wordt verdeeld in 2 hoofddeelen :

1^e Algemeenheden ; 2^e Kennis van Folklore.

I.

Algemeenheden.

1. Nederlandsche Woordenboeken en lijsten.
2. Tijdschriften en periodieken.
Kongressen.
Tentoonstellingen.
Musea.
3. Bibliografie en Litteratuur.
4. Geschiedenis der folkloristische wetenschap.
 - a) Redevoeringen en verhandelingen.
 - b) Biografieën van folkloristen.

Voorbeelden :

Nederl.

woordenboek

1. STOETT, F. A. - Nederlandsche spreekwoorden, spreekwijzen, uitdrukkingen en gezegden naar hunnen oorsprong en beteekenis verklaard. Zutphen, Thieme, 1900 (1^e uitgave).

Lijst

JOOS, Am. - Schatten uit de volkstaal. Eenige duizenden volksspreuken gerangschikt en verklaard. Gent, Siffer, 1887.

Tijdschriften, enz.

2. EIGEN SCHOON. - West-Brabantsch tijdschrift, Assche, Van Achter, 1911-14.

FOLKLORE. - Catalogue de l'Exposition du Folklore. Exposition Universelle de Bruxelles en 1910, Palais du Cinquantenaire (tweetalig).

Bibliografie

3. WOLF, L. DE — - Bibliographia, Folklorica Periodica 1908-1910, Brugge, Plancke.

4 SABBE. MAURITS. - Bij het ingaan van den vijf-en-twintigsten jaargang van "Volkskunde", Uit: Volkskunde (Nederlandsch tijdschrift voor Volkskunde) XXV (1914).

II.

Kennis van Folklore.

1. *De Wetenschap.*
 - a) Methodiek: vragenlijsten.
 - b) Beschrijvingen en verhandelingen.
2. *Geloof en bijgeloof.*
 - a) Geloof, bijv. magie.
 - b) Bijgeloof, bijv. aan spoken.
 - c) Kultus, bijv. doodenkultus.
 - d) Offergebruiken.
 - e) Symboliek.
 - f) Geesten, demonen, enz.
 - g) Hemellichamen.
 - h) Toovenarij en heksengeloof.
 - j) Tooverspreuken en gebeden.
 - k) Orakels en voorspellingen.
 - l) Amuletten en talismans.
 - m) Varia.
3. *Zeden en gebruiken.*
 - a) Samenleving en familie.
 - b) Geboorte, huwelijk, sterven.
 - c) Huiselijk en burgerlijk leven.
 - d) Oorlogsgebruiken.
 - e) Kalenderfeesten en kermissen, feestgebak.
 - f) Feesten, niet aan vaste data gebonden.
 - g) Gebruiken bij den landbouw en andere beroepen.
 - h) Rechtsgebruiken.
4. *Volkswetenschappen.*
 - a) Alchemie.
 - b) Rekenen, meten.
 - c) Meteorologie.
 - d) Planten- en dierkunde.
 - e) Volksgeneeskunde.

5. *Volksuitdrukkingen van gedachten en voorstellingen.*

- a) *Volksëtymologie.*
- b) *Namen.*
- c) *Rijmen en raadsels.*
- d) *Opschriften en uithangteekens.*
- e) *Spreekwoorden, spreuken, zegswijzen.*
- f) *Groet- en vloekformulieren.*

6. *Sproken, sagen, legenden.*

- a) *Geschiedenis van de sprookjeskunde.*
- b) *Bronnen : verzamelingen.*
- c) *Kennis van spoken, enz.*
 - 1. *Methodiek.*
 - 2. *Handboeken, verhandelingen.*
 - 3. *Vergelijkende studie van spoken.*

a) *Diersproken.*

- b) *Tooversproken*

}	1. <i>Tochten in wonderland.</i>2. <i>Strijd tegen bovennatuurlijke machten (draken)</i>3. <i>Hulp van bovennatuurlijke machten (a. feeën, dwergen, dooden ; b. wondervoorwerpen ; c. kennis & kunnen)</i>

c) *Droommotieven.*

- d) *Legenden*

}	1. <i>Heiligen.</i>2. <i>Duivel.</i>3. <i>Helden en historische personen.</i>4. <i>Stamsagen (legenden van volk, land, stad).</i>

e) *Verhalen, (echtparen, trouw en onschuld, Blauwbaard, varia).*

f) *Boerden en anecdoten.*

g) *Miscellania.*

Aanhangsel : Litteraire bewerkingen.

7. *Volkslied.*

- a) *Verzameling van teksten en mengelingen.*
- b) *Handboeken en verhandelingen.*
- c) *Vergelijking van afzonderlijke liederen.*

8. *Volksmuziek.*

9. *Dansen.*

10. *Volkstooneel.*

11. *Volksspelen.*

12. *Volkskunst.*

- a) Teeken- en Schilderkunst.
- b) Bouwkunst.
- c) Varia.

Voorbeelden :

De wetenschap

1. BOEKENOOGEN, G.J. - Wat moet er verzameld worden? Uit: Driemaandelijksche Bladen, uitgegeven door de Vereeniging tot onderzoek van taal en volksleven in het Oosten van Nederland. I. (1902).

Geloof en bijgeloof

2. GITTÉE, AUG. - Offersteenen op de graven. Uit: *Volkskunde* III (1890), VI (1893)

Zeden en gebruiken

3. HAROU, ALFR. - Hoe men drinkt. Uit: *Ons Volksleven* IX (1897); XI (1898).

Volkswetenschappen

4. TEIRLINCK, IS. - Godsplanten. Uit: *Ons Volksleven* VIII (1896); XI (1899).

Volksuitdrukking

5. DE COCK, ALF. - Spreekwoorden en zegswijzen over de Vrouwen, de Liefde en het Huwelijk. Gent, Hoste, 1911.

Volkletterkunde

6. MONT, P. DE — en ALF. DE COCK. Dit zijn Vlaamsche Wondersprookjes het volk naverteld. Gent, Siffer, 1896.

Volkslied.

7. VERVLIET J. B. - Liedereren. Uit: *Ons Volksleven* III (1891).

Volksmuziek

8. DUYSE, FL. VAN — . Het Lied van "t Looze Visschertjen „ en de melodie Uit: *Volkskunde* XI (1898-99).

Dansen

9. HAROU, ALFR. - Over eenige aardige dansen, die eertijds hier te lande in voege waren : 1. De Zwerddans ; 2. Dans der 7 Machabeën. Uit: *Ons Volsleven* IV (1892).

Volkstooneel

10. MEYERE, VICT. DE — . Een nieuw volksgebruik te Antwerpen (Poesjenellenkelder) Uit: *Volkskunde* XXIX (1912).

Volksspelen

11. CRICK, LUC. - Brusselsche spelen en vermaken op het einde van de XVIIIe eeuw. Uit: *Brabantsche Folklore*. V^e jaargang blz. 24.

Volkskunst

12. MEYERE, VICT. DE —. De Volkswoning en hare versiering. Uit : De Scalden, jaarboek XIV, Antwerpen 1912.

Afmetingen van de modelsteekkaart, (Office international de bibliographie - Brussel.)

125 mm

75 mm

Broeck P. Van den-en Am. D'Hooghe:

Kinderspelen uit het Land van Dendermonde

Brecht,
L. Braeckmans, drukker,
1902.

Lijst van te excerpeeren tijdschriften (tot 1925).

1. *Rond den Heerd* - Brugge, Gaillard (De Haene-Wante) 1869-90.
2. *Biekorf* - Brugge, Plancke 1890 tot heden.
3. *Kunst- en Letterblad* - Gent, Hebbelynck-Antwerpen, Buschmann 1840-45.
4. *Wodana (of Grootmoederken)* uitg. door J. Wolf, Gent, Annoot-Braeckman 1843.
5. *Volk en Taal* - Ronse, Courtin. Waeregem, Ducatillon, 1888-95.
6. *Vlaamsche Zanten* - St. Niklaas, Em. Van Haver, 1899-1904.
7. *Eigen Schoon* - Assche, Van Achter, 1911-14.
8. *De Brabander* - Merchtem, M. Sacré, 1919-25.
9. *Bulletin van Brabantsche folklore* - Brussel A. Marinus, 11, Oud-Koornhuis.
10. *'t Daghet in den Oosten* - Hasselt, M. Ceysens, 1885-1907.
11. *Limburg* - Millen (bij Tongeren) Osc. Robyns, pastoor.
12. *De Eendragt* - Gent, Michiels, 1846-79.
13. *Annales du Comité flamand de France* - Duinkerke 1893-1914 (?).
14. *Zeitschrift für Deutsche Mythologie und Sittenkunde* - Göttingen, 1853-59.

15. *De Toekomst* - Gent, Van Doorselaere, 1857-98.
16. *Nederlandsch Museum* - Gent, Annoot-Braeckman, 1874-94.
17. *De Vlaamsche Wacht* - Gent, Stepman, 1878-86.
18. *Jong Vlaanderen* - Roeselaere, De Seyn-Verhougstraete, 1881-82.
19. *Revue des Traditions populaires* - Paris 1885-1920.
20. *Nieuw Leven voor het Arrondissement Aalst* - Maandblad voor Folklore, Plaatselijke Geschiedenis, Letterkunde, Kunst-kritiek - Aalst. Van Schuylenbergh-Luca, October. 1908-Augustus 1911.
21. *Het Pennoen* - Maandelijksch Tijdschrift.
22. *Het nieuw Pennoen*.
23. *Eigen Schoon en De Brabander* - Merchtem, M. Sacré 1926.
24. *Ons Volksleven*, uitg. door J. Cornelissen en Vervliet, Brecht, Braeckmans, 1889 - 1900.

Sommige folkloristen zullen wellicht verwonderd zijn op de lijst het bekende Nederlandsch Tijdschrift voor *Volkskunde* te mis-sen. Na het bibliografisch werk van Prof. R. F. Foncke, Inhouds-tafel op *Volkskunde* (1888-1914), Brussel, Van Oest, (Collection de Tables de Revues Belges) 1919, heeft ons geacht medelid, de Heer P. Van den Broeck, van Hamme, de bibliografie van "*Volkskunde*," nogmaals op het getouw gelegd en ons sekretariaat blij verrast met het toesturen van ruim 2000 steekkaarten. Voorwaar, een goed begin. Moge het voorbeeld van den Hamschen folklorist, den ouden vriend van Alfons De Cock, talrijke navolgers vinden !

Dr P. DE KEYSER.

NOTA : De medewerkers worden verzocht ten spoedigste aan den Heer F. Van Es, sekretaris van B. O. V. F., Albrechtlaan, 5, Aalst, te laten weten welke van die tijdschriften ze voor hun rekening willen nemen, ten einde een vruchtbare samenwerking te bekomen.

Het Poppenspel in Vlaanderen

Köndet gij vroeger op een kermis komen in Vlaanderen, zonder de poppenkast aan te treffen? In hoevele volksbuurten van onze Vlaamsche steden waren de houten mannekens niet de goede gezellen van jong en oud? 't Moet er reeds lang inzitten, dat poppenspel in Vlaanderen. Maar sedert wanneer? Hoe kwam het hier? Hoe heeft het zich ontwikkeld?

Er werd me om een bijdrage over het poppenspel gevraagd voor de "Zanten", en meteen werd mij een gunstige gelegenheid